

Марія Павлуцька

студентка 3 курсу, 8 групи ФФО.

Науковий керівник: **М.В. Кузуб**,

старший викладач кафедри обліку та оподаткування,

Київський національний торговельно-економічний університет,

м. Київ

ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ НА СОНЯЧНИХ ЕЛЕКТРОСТАНЦІЯХ

Актуальність дослідження полягає у тому, що за останні роки альтернативною традиційної енергетики, стала сонячна. Уже в декілька разів світові темпи росту фотоелектричної промисловості перевищують традиційну. Зрозуміло чому такий вид діяльності набагато вигідніший, адже сонячні електростанції вироблять більше енергії, ніж можуть генерувати 16 великих атомних електростанцій. Також існують різні проблеми та вимоги щодо ведення обліку таких станцій.

Пошуком напрямів розв'язання проблем і проблемних питань з обліку необоротних активів, які безпосередньо мають місце на сонячних електростанціях присвятили свої наукові праці такі вітчизняні вчені, як: І.В. Ткач, Р.Л. Цебень, М.Ф. Огійчук, І.М. Павлюк, С. Голова, М. Бондаря, Ф. Бутинця та інші.

Будівництво сонячної електростанції та введення її в експлуатацію, виробництво електроенергії та її продаж є доволі складним та тривалим процесом, і потребує особливої уваги в обліку. Для обліку такого виду діяльності використовують Постанову «Про затвердження Порядку продажу, обліку та розрахунків за електричну енергію, що вироблена з енергії сонячного випромінювання об'єктами електроенергетики (генеруючими установками) приватних домогосподарств», Закон України «Про ринок електричної енергії» від 13.04.2017 р. № 2019-VIII, а також безпосередньо П(С)БО 7 «Основні засоби».

Перед тим як перейти до особливостей обліку самих електростанцій, потрібно зазначити, що для виробництва електроенергії, а пізніше продажу необхідно отримати ліцензію, яку ми облікуємо в складі нематеріальних активів, а саме на рахунку 127 «Інші нематеріальні активи».

Одним з найбільш доступних способів отримання електроенергії є перетворення енергії сонячного випромінювання. Для цього здебільшого використовують сонячні панелі (батареї). Існує два види сонячних батарей: наземні та дахові. Немає сумніву, що наземні електростанції цілком вписуються в поняття «споруди» і будуть обліковуватись на рахунку 103 «Будинки та споруди». Проблеми виникають у обліку дахових станцій, так як вони можуть обліковуватися як окремий основний засіб у складі групи «Машини та обладнання», водночас можуть розцінюватись як поліпшення самої будівлі на якій розміщені, збільшуючи первісну вартість будівлі. Але, як правило, станції належать до самостійних об'єктів основних засобів.

Враховуючи класифікацію сонячних електростанцій у своїй праці Р. Л. Цебень пропонує розроблену системи аналітичних рахунків до субрахунків 103 «Будинки та споруди». Наприклад: 1031 «Повітряні лінії електропередач напругою 0,4 кВ», 1032 «Повітряні лінії електропередач напругою 10 кВ» та інші. А також до субрахунків 104 «Машини та обладнання», наприклад: 1041 «Підстанції напругою 110/35/10 кВ», 1042 «Підстанції напругою 35/10 кВ» та інші [3].

Згідно ЗУ «Про електроенергетику» на дату введення в експлуатацію електростанції необхідно оформити сертифікат або декларація про готовність об'єкта до експлуатації, які будуть обліковуватись так само як і ліцензія на рахунку 127 «Інші нематеріальні активи» [2].

Під час роботи станції є необхідним використовувати такий вид необоротних активів як лічильник. Однак лічильники електроенергії в енергопостачальних компаніях є специфічним видом необоротних активів та малодослідженим об'єктом обліку. Іван Ткач вважає, що при обліку лічильників виникають проблеми, коли складно визначити достовірну їх вартість. Це, зокрема, демонтаж власних лічильників з місць їх експлуатації та безоплатне отримання лічильників, які були у використанні, від споживачів електроенергії. Вважаємо, що власні демонтовані лічильники доцільно обліковувати за балансовою вартістю. Після того як лічильники були демонтовані, потрібно змінити аналітику щодо місця зберігання лічильників. Що стосується, безоплатно одержаних лічильників, які

були у використанні до моменту визначення придатності їх використання, доцільно обліковувати на позабалансовому рахунку 04 «Непередбачені активи і зобов'язання», на субрахунку 041 «Непередбачені активи». Коли лічильник буде визнано придатним для користування відобразимо його на рахунку 112 «Малоцінні необоротні матеріальні активи», якщо його ціна буде перевищувати 6000 гривень, то віднесемо на 104 «Машини та обладнання» [4].

Облік електроенергії у виробника досить суттєво відрізняється від обліку у споживача. Електрична енергія, що виробляється на об'єктах електроенергетики, є товарною продукцією, призначеною для купівлі-продажу. Продукція в свою чергу – це різновид запасів. Важливо те, що при вироблені електроенергії відсутнє незавершене виробництво. Крім того, зважаючи на специфіку такого виробництва на кінець звітного періоду немає й залишку готової продукції у вигляді електроенергії. Усі витрати на електроенергію накопичуємо на рахунку 23 «Виробництво» і щомісячно списуємо на субрахунок 901 «Собівартість реалізованої готової продукції».

Порушуючи тему обліку електроенергії, необхідно звернути увагу на механізми стимулювання виробництва відновлюваної електроенергії в Україні. Їх існує декілька, хочу виділити один з них - це «зелений тариф». «Зелений» тариф — це спеціальний фіксований тариф, за яким держава зобов'язана купувати електроенергію у виробника.

Оскільки бухгалтерський облік тісно пов'язаний з податковим, то варто зазначити, що щодо ПДВ усе стандартно і жодних пільг за операціями постачання енергії за програмою «зеленого» тарифу не передбачено. Операції постачання електроенергії обкладаються ПДВ за основною ставкою, при постачанні електроенергії ПДВ нараховується зверху на встановлений тариф. Звільняється від ПДВ ввезення на територію України для використання у власному виробництві обладнання, матеріалів, комплектуючих, пов'язаних з виробництвом енергії з відновлюваних джерел енергії, тощо. Така пільга застосовується за умови, якщо ідентичні товари з аналогічними якісними показниками не виробляються в Україні. Якщо з сплатою ПДВ нічого не змінилось, то з січня 2015 року електроенергію

внесено до підакцизних товарів, але виробники електричної енергії, які здійснюють її постачання за програмою «зеленого» тарифу, не є платниками акцизу.

Отже, основна особливість обліку на сонячних електростанціях – це наявність необоротних активів, визначення рахунків на яких будуть обліковувати такі активи, визначення їх вартості. Наприклад, лічильники електроенергії є специфічним видом активів, які потребують ґрунтовної розробки організації та методики ведення їх обліку. Виникають труднощі з обліком виготовленої електроенергії, так як відсутнє незавершене виробництво та залишок готової продукції, також електроенергія відноситься до запасів, а не товарів. Отже, ця тема досить популярна в наш час, і в подальшому необхідно здійснювати аналіз та дослідження в цій галузі.

Список використаних джерел

1. Постанова №170 «Про затвердження Порядку продажу, обліку та розрахунків за електричну енергію, що вироблена з енергії сонячного випромінювання об'єктами електроенергетики (генеруючими установками) приватних домогосподарств» від 27.02.2014 року. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0539-14>
2. Закон України «Про електроенергетику» від 16.10.97 р. № 575/97-ВР. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/575/97-%D0%B2%D1%80/ed20190701>
3. Цебень Р.Л. Особливості обліку основних засобів в енергопостачальних компаніях України. Вісник Хмельницького національного університету. 2009. С.199-202 URL:http://journals.khnu.km.ua/vestnik/pdf/ekon/2009_6_1/pdf/199-202.pdf
4. Ткач І. Організація обліку надходження лічильників електроенергії в енергопостачальних компаніях. Бухгалтерський облік і аудит. 2012. № 12. С. 34-38.
5. URL:<https://i.factor.ua/ukr/journals/nibu/2016/october/issue-83/article-22406.html>